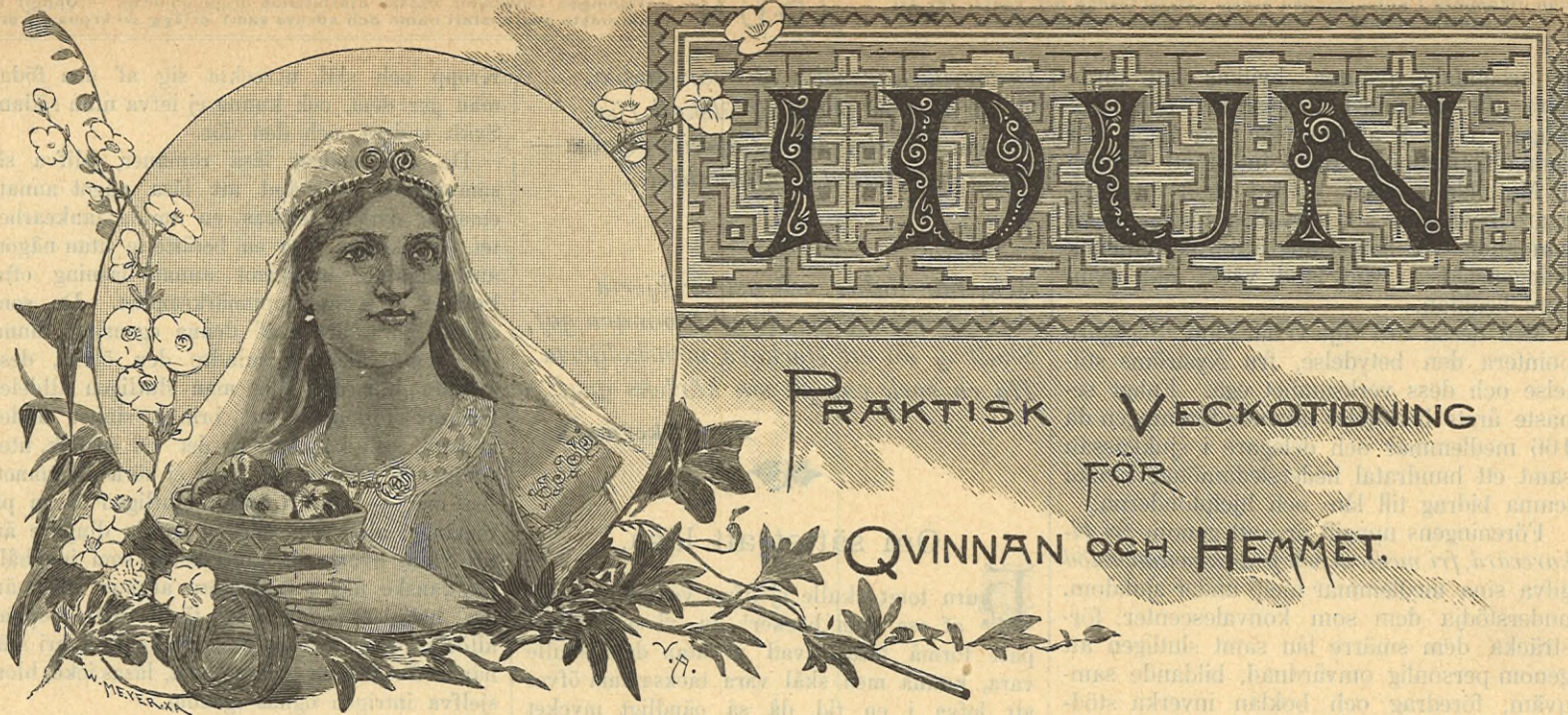

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HOMUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
QVINNAN OCH HEMMET.

N:r 40.

Fredagen den 4 oktober 1889.

2:dra årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonpris: 25 öre pr petrad, Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 krona för kvartalet postarvodet inberäknadt. Ingen lösnummerförsäljning.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10-11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Infaller helgdag på fredagen, ut- gifves tidningen näst föreg. eller nästfölj. söckendag.</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lådorna samt å tidningskontoren.</p>
--	---	--	---	---

Elisabeth Nyström.

Det är icke länge sedan, det smärtsamma budskapet nådde oss, att en ädel kvinna ändat sitt lif. Ehuru hennes ögon slötos till den långa vilan på främmande jord, var hon dock svenska till hjerta och börd; hennes lifsgerning, menskligt att döma i förtid afbruten, gälde svenska systrars bästa, och hennes anspråkslösa runa skall ock derfor tecknas i de svenska kvinnornas blad.

Den 15 september i år afled i Paris fru *Agata Margareta Elisabeth Nyström*, född *Rosenius*, i en ålder af 41 år. Hon var dotter till den bekante väckelsepredikanten och andlige skriftställaren *C. O. Rosenius* och gift med telegrafassistenten *M. F. Nyström*. Hon hade således gått ut från ett hem, der djupt religiöst allvar från de spädaste åren tryckte sin hallstämpel på hennes väsen och gaf hennes sinne och all hennes sträfvan riktning.

Hjertats begåfning motsvarades hos *Elisabeth Nyström* af hufvudets; grundliga kunskaper och mångsidiga

talanger hade kommit henne till del. Hon aflade en synnerligen vackert studentexamen, en bland de första svenska kvinnor, som bestodo detta mogenhetsprof. Hon var sedermera vid olika tider elev vid musikaliska liksom vid målare-akademien och har från trycket utgifvit en del af henne komponerade sånger.

De naturliga anlagen funno än ytterligare tillfälle utbilda sig under flere utrikes resor; bland annat tillbringade hon en vinter i Rom, denna heliga mark för alla skönhetsälskande sinnen.

Djupt religiös utan ensidighet egnade hon ett lifligt intresse åt alla slags välgörenhetssträfvan. Hvad som dock främst skall bevara *Elisabeth Nyströms* namn i tacksamt minne är den stiftelse, som utan tvekan kan betraktas som hennes förnämsta lifsgerning — den af henne i hufvudstaden grundade »*Föreningen för sömmerskor*».

I åtta år har nu föreningen utöfvat sin verksamhet och har under denna tid hunnit göra mycket godt för en klass

af arbetande qvinnor, hvilkas lott torde höra till de minst tacksamma och mest tunga. I n:r 2 af Idun för i år hade vi i denna filantropiska fråga infört ett upprop af Mathilda Langlet, hvilket utgör ett ytterligare bevis på, att härvidlag föreligger en ömmande och behjertansvärd sak, som ock mångenstädes i vårt land väckt ädla qvinnors beaktan.

Med dessa ord vilja vi här blott ytterligare pointera den betydelse, fru Nyströms stiftelse och dess verksamhet ega. Enligt senaste årets berättelse räknade föreningen då 166 medlemmar och delegare i sjukkassan samt ett hundratal hedersledamöter, hvilka lemna bidrag till lån- och hjälpfonderna.

Föreningens uppgift är »att genom fri läkarevård, fri medicin och penningeunderstöd gifva sina medlemmar hjälp under sjukdom, understödja dem som konvalescenter, försträcka dem smärre lån samt slutligen att genom personlig omvårdnad, bildande samqväm, föredrag och boklån inverka stödjande och förädlade äfven i inre hänseende.

Från och med 1886 har föreningen beredt de sjukligaste tillfälle till en månads sommarferier på landet med fullständig hvila, bad och andra landtlifvets fördelar. I allmänhet hafva af läkare 20 flickor rekommenderats till dylik rekreation. De ha sedan fördelats på två afdelningar med 10 i hvarje. Hvar afdelning har kostnadsfritt fått tillbringa en månad på landet i föreningens (under en särskild husmoders ledning ställda) sommarhem i Stockholms skärgård.

Ofta samlade fru Nyström de fattiga sömmerskorna omkring sig i sitt eget hem till angenäma samqväm med fägnad för kropp och själ. Föredrag höllos äfven då understundom och tycktes lifligt intressera. En gång talade en läkare öfver helsovård, med särskild hänsyn fästad vid åhörarinornas behof, en annan gång en prestman i religiösa ämnen o. s. v. Dock visade fru Nyström beständigt den fina taktfullhet och urskilning, att hon ej lät sin egen allvarsamma religiositet på något sätt göra sig gällande derhän, att den kunde utöfva det minsta tvång öfver föreningens medlemmar.

Den ädla qvinnan, som närmast sörjes af make och bröder, skall därför förvisso äfven uppriktigt saknas af många, som egna hennes minne sina hjertans tack och välsignelse.

J. N—g.

När hösten kommer.

*Dalier och astrar ännu prunka,
Svanen dröjer än vid gräsrik strand.
Men de sista gula bladen sjunka
Vissna ned på fuktig trädgårdssand.*

*I konturer vilda parkens toppar
Stå mot grå oktoberhimmels grund,
Liksom gråt från svarta grenar drop-
par —
Något dör förnimbart hvar sekund.*

*Han står lutad öfver balustraden
På spalieromspunnen trappafsats,
I fätöljen, trött af promenaden,
Hon, försänkt i drömmar, tagit plats.*

*Deras blickar söka ej hvar andra,
Tystnaden ej bryts af älskad röst,
Slappa känslor börjat åtskils vandra —
Båda ana, att det blifvit höst.*

* * *

*Ack, när dalier och astrar bjerta
Ändock minna om, hvad sommarn gaf,
Skall ej då ett stackars menskohjerta
Ha en suck ens på sin kärleks graf!*

Karl Åkermark.

Om sättet att läsa.

Huru tomt skulle ej lifvet vara för många af oss utan böcker! Ja, vi som knappast förmå fatta, hvad vi utan dem skulle vara, kunna med skäl vara tacksamma öfver att lefva i en tid, då så oändligt mycket skrives och tryckes.

Tidskrifter och lätt lektyr ha i synnerhet i förunderlig grad ökats under de senare åren, och häri ligger visserligen en fara. Det tycks, som om vår tid vore så ifrig, våra lif så upptagna af brådskande verksamhet, att allting måste läsas så sammanfattadt som möjligt. Vår kunskap om menniskor och ting måste sväljas klunkvis, vi ha ej tid att smälta något i lugn.

Men hvad blir följderna af denna ytliga läsning?

Jo, just den att i många fall det lästa lika hastigt glömmes, som om det aldrig blifvit läst. Detta skulle ej vara förhållandet, om man studerat ämnet i detalj, i bokform.

Det fins någonting, som kan kallas för »pluggläsning», äfven utanför skola och examina, och därför tro vi det ej vore ur vägen att tala några ord om läsning samt den nytta, man derutaf kan och bör draga.

Först ett ord om romanlitteraturen, jemförd med allvarligare läsning. För icke så många år sedan dömdes den såsom syndig af många religiösa personer, och en roman skulle man sky värre än gift. Vi ha blifvit förståndigare numera; eller också ha romanerna blifvit bättre och renare. Ej ens den strängaste person behöfver totalt förbjuda alla berättelser och romaner. Vi tala icke om den förderliga massan af sensationsromaner. De finna tyvärr allt för många läsarinor bland unga flickor, allt för enfaldiga eller okunniga att förstå, hvilken skada de dermed göra sig. Sådana böcker alstra blott en osund smak för kännedom om ämnen, der okunnighet i sanning är lycka, gifva en falsk uppfattning af lifvet samt döda rena och ädla tankar.

Det är gagnlöst att uppsätta några bestämda regler rörande romanläsning. Att behandla själen liksom kroppen är ett godt råd. Hvad som lämpar sig för en, är skadligt för en annan. Några kunna blifva oberörda, af hvad som gör ett djupt intryck på andra. För somliga kan en större quantitet vara bra, då deremot för andra små portioner äro rådligast. Det är med romanläsning liksom med mat, somliga kunna lefva på betydligt högre diet än andra, men måttlighet är säkert bäst i båda fallen. Låt oss blott komma ihåg, att romaner äro en lyx och måste användas som sådan. Att ej läsa någonting annat är lika ohelsoamt och skadligt, som det skulle vara att lefva uteslutande på tårter och bakelser.

En omvexlande diet uppehåller bäst kroppen. Omvexlande läsning närar bäst själen.

Kropp och själ utveckla sig af den föda, man ger dem, och kunna ej lefva utan sådan. Svält endera, och den dör.

De som endast läsa romaner, blifva så småningom ur stånd att läsa något annat, emedan dertill fordras en smula tankearbetet. Vi kunna läsa en berättelse utan någon ansträngning, hvaremot annan läsning ofta kräfver en sträng uppmärksamhet. De, som aldrig göra bruk af denna egenskap, finna det svårt, men ju mindre den öfväs, dess svårare blir det, tills man slutligen alldeles förlorar förmågan att bringa sinnet under kontroll och koncentrera det vid en bok, utesläpande alla tankar, som ej höra till ämnet. Än mer — man tröttnar slutligen äfven på romaner; allt som går en smula djupare än till ytan, hvarje liten afvikelse, som innehåller kanske något tankekornt af mer värde än det hela, skyndar man förbi eller hoppar alldeles öfver. Naturbeskrifningar, hvari måhända författaren lyckats bäst, läsas icke, blott sjelfva intrigen ögnas igenom.

Vi skulle allvarligt och enträget vilja uppmana alla våra läsarinor, som värdera sin själs helsa, att åtminstone göra ett försök, en ansträngning med någon gedigen läsning. Det blir nog svårt i början att få tankarna att följa med de lästa orden, och ämnet kan tyckas torrt och intresselöst, men uppgif det icke. Var bestämd med att anslå åtminstone en halftimme om dagen dertill. Har man tid att läsa berättelser, så har man också tid att läsa andra arbeten. Var blott besluten att förstå och finna intresse i boken; läs ord för ord och om och om igen, om så skulle behövas. Men intresset skall komma, uppmärksamheten skall fästas. Tröttna icke, om också den först lästa, gedigna boken förefallit torr och tråkig och ej värd den tid och möda, det kostat att läsa den.

I de flesta fall ligger felet ej i boken, utan i vår egen okunnighet. Belöningen kommer emellertid snart; hvarje arbete, man läser, blir mera underhållande än det föregående, och sådan läsning efterlemnar en verklig tillfredsställelse och sprider klarhet öfver all annan läsning, gör den begripligare, intressantare och mera njutbar. Ju mer vi läsa, dess mera nöje ha vi af att läsa. Kunnna vi säga det samma om romaner? Tillstån nu, I som läsen roman på roman, ökas väl intresset, eller förefaller ej slutligen allt samman platt och enahanda?

Som vi nyss anmärkte, växer anden såväl som kroppen af den föda, man ger den. Läs endast romaner, och sinnet skall blifva ytligt, tomt och saknande fasthet och stadga, ur stånd att bedöma eller bilda en själfständig åsigt. Läs blott värdefulla, lärerika böcker, och sinnet skall växa i styrka och omfång, blifva i stånd att tänka och afgöra för sig sjelft, i stånd att mottaga och äfven sjelft forma nya idéer.

Vi hafva sagt mer i detta ämne, än vi haft för afsigt, mycket mer, frukta vi, än de, som bäst behöfva det, skola bry sig om att läsa. Men det är ett ämne, som verkligen kan behöfva talas om, då hundratals välupptrade flickor, sedan de lemnat skolan, aldrig drömma om att läsa ens en biografi eller resebeskrifning. När så mycket beror af vår läsning, är det icke någon likgiltig smakfråga, hvad vi läsa, utan en pligt, ett pund att aflägga räakenskap för. De äro i sanning lyckliga, som hafva någon förständig äldre person, anhörig eller vän, som leder deras läsning och väljer eller föreslår böcker. De, som ej äro lika lyckligt lottade, måste vara

så mycket mer noga, med hvad de läsa. En dålig bok är en personlig fiende!

Och nu några praktiska anvisningar om sättet att draga nytta af sin läsning. Antag, att man gjort val af bok, vare sig det nu är ett historiskt, vetenskapligt eller annat lärorikt arbete, så låt läsningen bli så regelbunden som möjligt. För läsning som för nästan allt annat, såsom motion utomhus, öfverspelning eller handarbete, är en kort tid dagligen mycket bättre än långa stunder med oregelbundna uppehåll. Genom att blott läsa ett kapitel om dagen, kommer man snart till slutet af en bok.

Låt oss sedermera försöka att få så stor behållning som möjligt af allt, hvad vi läsa. Hvarje mening, som ej är riktigt tydlig, måste studeras, tills den blir det. Om man tappat bort sammanhanget till följd af irrande tankar, måste man gå till baka, tills det är återfunnet. Att förbise en enda mening kan orsaka att hela sidor missförstås, hvilket icke så mycket är fallet med berättelser. Gör flitigt bruk af lexikon. Haf ett papper till hands för upptecknande af ord, hvilkas mening ni ej förstår. Det är otroligt, hvilken massa främmande ord, man då skall påträffa. Men icke blott främmande ord böra uppsökas, utan alla, på hvilka man vid tillfrågan ej strax skulle kunna gifva en tydlig definition.

Det är hundratals ord, som menniskor tro sig förstå, men som de endast gissa sig till, eller hafva mycket sväfvande föreställningar om, hvad de betyda. Ofta har ordet en helt annan betydelse, än vi trodde. Det ordförråd, som de flesta af oss begagna, är mycket begränsadt, men härigenom skulle det utvidgas samt nöjet och nyttan af böcker betydligt ökas. Ett godt sätt för dem, som hafva tid och lust, är att hålla en liten anteckningsbok och afdela sidorna i tre kolumner, en för »orden», den andra för »betydelsen» och den tredje för »härledningen».

Man borde åtminstone hålla en lista på alla böcker, man läser; då kan man vid årets slut se, hvilka böcker och huru många man läst. Denna lista skall tjena som ett slags protokoll öfver de medel, hvarigenom anden utvecklats sig. Ännu bättre skulle det vara, om man bifogade en kort recension öfver hvarje bok, då man läst den. Det behöfver ej taga lång tid; några få ord äro bättre än ingenting. Vi få på intet sätt försöka efterhärma tidningsrecensioner, utan bara helt enkelt säga, hvad vi tänka om boken och våra skäl därför. Eller vi kunna i några få drag angifva hufvudinnehållet och dervid nämna något, som särskildt gjort intryck på oss. Detta skall visa sig som en stor hjälp i att återkalla en bok i minnet, att hjälpa oss komma ihåg i stället för att glömma, hvad vi läst.

Vi borde alla vara i stånd att uttala vår egen (icke en annans) åsigt om hvarje bok, vi läst. Men icke blott vår åsigt, utan också våra skäl för denna åsigt. Men huru få kunna det! »Den var mycket rolig» eller »jag tyckte icke om den», dessa båda fraser äro de stående svaren, som flertalet menniskor lemna på frågan: »hvad är er tanke om det och det arbetet?». Må vi akta oss för att finna fel och hacka hål i allt, hvad vi läsa. Det är ej något tecken till visdom, utan tvärtom. Hvem som helst kan finna fel, men hvar och en kan icke förstå ett bra arbete. Bättre berömma för mycket än fördöma för mycket.

Att skriva om, hvad vi läst, är nyttigt och likaså att tala derom. Somliga menni-

skor äro så sjelfviska. De läsa mycket, men aldrig ett ord yttra de till någon om sin läsning. Man skulle tro dem vara fulla af anekdoter, goda historier, kunskaper och vetande, men förgäfvets väntar man att få höra något. De kunna läsa tidningen igenom, utan att låta sitt sällskap (som kanske ej har tid att läsa den) få del af den allra minsta lilla nyhet. Deras läsning gör åtminstone andra intet godt, hvad den nu må göra dem sjelfva, men vi misstänka starkt, att det goda blir af kort varaktighet. Många läsa blott för att döda tiden, och då passera orden genom hjernan som genom en sikt, lemnande litet eller intet efter sig. De, som hafva intresse för hvad de läsa, som tänka på det efteråt, kunna ej undgå, tro vi, att dela sitt nöje med andra. Hvad skulle vi tänka om den familjemedlem, som förtärde en läckerhet för sig sjelf, utan att bjuda någon annan att smaka? Det är likväl, hvad många göra med intellektuella läckerheter. Om kroppens föda smakar bättre, när den delas, huru mycket mer andlig föda?

Att berätta för andra, hvad vi läst, tala om, hvad vi båda hafva läst, och höra andras tankar och åsichter i ämnet — hvad det lägger för ett ökad behag och intresse till vår läsning! Hvad det gör allting klarare och hjälper oss att komma ihåg mycket bättre! Det är ingenting, som hjälper oss att förstå en sak så bra, som det att tala om den. Låt oss därför mer odla vanan att samtala med någon om, hvad vi läsa. Det gör ingenting, om denna någon ej har läst boken. Kanske somliga skola säga, att de hafva ingen, som skulle förstå eller taga intresse i deras läsning. Hafva de någonsin försökt? Huru kunna de annars veta det? Det är så många, som hafva så liten tid för läsning, att detta skulle vara att göra dem en verklig tjenst. Det skulle gifva dem nya tankar, nya intressen, och vända sinnet bort från egna bekymmer och svårigheter. Härigenom skall äfven ett förut okänt föreningsband uppstå mellan två personer. Och det är inte alltid s. k. bildade personer, som behöfva uppskatta sådana samtal mest. Vi veta bara, att för oss skulle läsningens halfva nöje gå förlorat, såvida vi ej språkade om allt, hvad vi läsa, det må vara historia, biografier, resebeskrifningar eller uppsatser i de mest skilda ämnen, med någon, som har läst jemförelsevis få böcker.

Att läsa högt är också ett bra sätt att hafva nöje och draga största fördel af en bok. Andra kunna arbeta, medan den ena läser. Hur man önskar, att detta oftare gjordes i familjekretsen under vinteraftnar! Att läsa väl är en värdefull talang, lika förtjent af öfning som sång eller pianospelning. Alla borde försöka att läsa väl. Vi tro, att ingen skulle behöfva misslyckas deri, hvars sinne och tankar äro uppfyllda af det lästa. Om detta är förhållandet, så skall rösten helt naturligt återgifva tankar och känslor; de rätta orden erhålla sin behöriga tonvigt. Utan ansträngning å läsarens sida skall rösten lämpa sig efter orden. Dålig läsning orsakas ofta genom försök att läsa väl, genom att tänka på sig sjelf, i stället för på hvad man läser. Om man blott läser tydligt och klart, kan man lemna resten att sköta sig sjelf. För dem, som ej äro vana att läsa mycket högt, blir rösten lätt torr och tjock, hvilket är plågsamt både för dem sjelfva och åhörarna. Men genom öfning blir man snart i stånd att läsa under flere timmar å rad utan olägenhet. En god föreläsare förmår skänka mycket nöje. Hvarje intelligent person, som förstår, hvad

han läser, kan ej undgå att läsa uttrycksfullt, så att andra äfven förstå det. Dålig, entonig läsning orsakas också derigenom, att man blott läser ord för ord utan någon uppfattning — eller åtminstone utan intresse och nöje. Att få tillåtelse eller blifva ombedd att läsa högt för andra borde vi anse som ett privilegium och läsa så, som om det vore det: genom den lefvande rösten gjuta lif och själ i de döda orden och sålunda framställa författarens mening, så som endast högläsning kan göra det.

En annan god idé är att alltid hafva en liten anteckningsbok i fickan för nedskrivande af korta utdrag. Vi borde alltid hålla utkik efter sådana, såväl i berättelser som i annan läsning, korta meningar, som innehålla kärnpunkten i ämnet, meningar, som framställa ett förhållande eller en sanning i ett klart språk, eller hvilka slå an på oss såsom väl skrifna och värda att minnas. Till exempel: »Vi måste börja tidigt för att göra lifvet värdt att lefva, om vi skola börja alls. Det är snart för sent. Det är en förskräcklig sak, att blicka tillbaka på sitt lif och känna, som om ingenting skulle blifvit annorlunda, om man aldrig varit född. Kanske det är någonting att vara tacksam för, om man ej tycks hafva gjort någon skada, men det kan man ju aldrig vara säker på».

Ja, låt oss försöka att så mycket som möjligt draga musten ur allt, hvad vi läsa. Låt oss taga för vana att tänka öfver, hvad vi läst, och försöka komma till klarhet i allt, som förefaller dunkelt. Vid läsning af resebeskrifningar gör man klokt i att på en god karta peka ut hvarje ställe, som förekommer. Må vi aldrig fortsätta att läsa som i en dimma och icke veta, hvar eller hvad vi läsa om. Var inte rädd för besvär; intet som är värdt att göra, kan göras derföretan. Låt vårt motto blifva »väl», ej »mycket». Att läsa några få böcker väl, att verkligen känna till några få arbeten, är vida bättre än att sluka dussintals utan annan behållning än den tarfliga tillfredsställelsen att kunna säga, det man har läst dem.

Iduns

Byrå och Expedition

äro fr. o. m. den 1 okt. flyttade från Klara-bergsg. 54 till Drottninggatan 48, 1 tr. upp (ofvanpå Göthes bokhandel). Expeditionen hålles öppen kl. 10—3. Redaktionsbyrån samma tid. Redaktören träffas personligen säkrast kl. 10—11.

Qvartalsprenumerationen

torde **ofördröjligen** förnyas, på det att intet afbrott i tidningens expedition måtte behöfva ega rum.

På förekommen anledning meddelas, att prenumeration fortfarande kan ske å ettdera eller alla af årets trenne första kvartal af Idun. Priset är lika billigt som hittills eller för kvartal

endast 1 krona.

När de unga sätta bo.

Der ute i den stora, väldiga naturen är höst. Den djupa, friska grönskan har gått öfver i mattgult, och torra, rasslande blad hvirfla efter marken, drifna af skarpa vindilar. Solstrålarna ha förlorat sin värme, och mörkret faller tidigt på. Ja, det är höst.

Men för mången af de unga är det en nyvaknande *vår*.

Vi se dem nästan öfverallt, huru de med lätta steg, sida vid sida, skynda mot sitt mål. Om äfven himlen är mulen och höststormen hvisslar, så ligger dock sol på deras pannor och sommarleenden i deras ögon. De lefva i de ljufva drömmarnes värld och de stå i begrepp att inom några veckor, kanske dagar, träda öfver tröskeln till en ny tillvaro. Och därför är det vår och hopp och lif och lefnadslust i sinnet, och ingen fruktan, ingen oro och intet tvifvel finnas till.

Men hvilket jägtande och hvilken ifver är det icke tiden före den stora hänryckande tilldragelsen!

Först på eftersommaren, efter den glada landtsejourn hos föräldrarna, blef det att löpa omkring efter våning, trappor upp och trappor ned, med Dagbladet och Hyreslistan i fickan och ett paradiset i hjertat. Paradiset kan nu vara af olika slag. Några tänka sig det med ett utrymme om 8 rum, andra tycka och måste tycka, att 3 rum och kök äfven kunna bli ett litet himmelrike. Man drömmer om en trappa, men stiger gerna *tre* — der lyser solen. Den har ofta sedan sjunkit några trappor ned, med flertal rum, och värmer mindre. Lifvet skiftar.

Nå, äntligen efter mycket besvär har man funnit, hvad man åstundat, man har beräknat möbel efter hvarje vägg, och slutligen står i de ungas rika fantasi hela det lilla dockhemmet färdigmöbleradt. Förmakssoffan skall stå der, pianot der, herrns skrifbord har fått sin plats, och den blifvande fruns toilett sin, kronan hänger redan i det rikt fasonerade taket, och pendylen står på majolikakakelugnen. Hvad kunna lyckliga menniskor begära mer; och därför dansa de också likt barn, med kontraktet på fickan, utför trapporna.

Och hvad fantasien skapat, blir väl i vanliga fall en glad verklighet. Nu börja de der angenäma promenaderna till möbeletablissemanten och mattbutikerna. Det är förståndigt att söka få »stil» i allt från början och framför allt gediget, så att det kan vara för lifvet.

Men det fins många, för hvilka framtiden strålar lika gladt, men som dock ej våga och kunna etablera sig från Myrstedt & Sterns och K. M. Lundbergs lysande lager, utan få ordna sina första egna hem på anspråklösare sätt. En möbel då och då — ack, den blir icke mindre kär för det — kärare, ju större ansträngningen varit.

Och därför finner ni många af våra förlofvade par nu på hösten flitigt studera annonsspaltorna och auktionskungörelserna, och går ni sjelf på en auktion, så kan ni vara viss på att träffa dem der.

Lifvet på en auktion kan förefalla hvardagligt och prosaiskt. Mig förefaller det icke så — det är lif och historia i hvarje sak. Han I, mina läsarinno, aldrig hört, att det gnällt till i en gammal möbel, just när klubbslaget föll — det lät som en suck, och man vill titta efter, om ryggen på byrån var sönder — åhnej, de gamla äro af godt virke, det var blott ett gammalt minne, som grät der inne.

Men till våra unga. De tränga sig hop, de hviska, de göra sina beräkningar, de äro så

ekonomiska — det är de goda föresatsernas tid. Der ropas en toilettbyrå upp — den är ännu fraich, klaffarne vittna ej om mycket beagnande, spegelglaset är obesväradt af fukt — den var *ny* för i fjol, men så kom döden sakta bakifrån och förjagade med sina knotiga fingrar den lefnadsfriska bilden och nu... 35 — 40 — 50 — 60 o. s. v. . . . *pong* — klubban faller. De unga se segersälla ut. Spegelglaset, som nyss återgaf der bleka kinden och de matta ögonen, skall snart helsas af en ny lyckas glada leende. Det gaf reflex åt lycka förr, lät den blifva längre och varaktigare nu.

Och sak efter sak går. De tåga förbi, alla dessa ting, med sitt hemska nummer påklistradt — och alla kunna de tala — ifrån lysningspresenterna till sjukstolen — och medikamentsflaskorna, som säljas i parti. I de der stolarna, borden, sofforna, toilettarna, nipper, bordsilfver, koppar och porslin, hvilka utropas af auktionistens snörflande stämma, och hvilkas öde afgöres med ett snabbt klubbslag, i dem ligga tusende lifvets skiftningar fördolda, outtalbara lärdomar och varningar, glädje och smärta, hopp och förintelse.

Dock, de unga, som sätta bo, filosofera icke och bekymra sig ej om möblernas små historier. För dem lyser solen ständigt, valnötens och mahognyns fantastiska fasoner bilda för dem små amoriner, och spegelglaset återger nu endast ungdom och hopp.

Och så utstyrseln, som rustas i hemmet! Allt detta hvita, bländande, oskuldfulla, allt detta lärft, madapolam, skirting och kambrik, slätt, randigt och noppigt, som under flitiga händer småningom tager form af alla dessa förtjusande ting, som utgöra en ung bruds utstyrsel! Och när slutligen denna massa af hemvirkade spetsar, som tagit månaders arbete, förhöjt elegansen och behaget, då dra måhända mödrar och systrar en suck af lättnad, men då är också allt klart och färdigt, och man kan lugnt avvakta lysningsdagen.

Lysningsdagen! Ja, här lemna vi de unga, som skola sätta bo. Det är en jubeldag, och kärlek och vänskap bringa dem sina rika skördar.

Adolf Hellander.

IKina har bildats en qvinnoförening med syfte att motarbeta fötternas sammanpressning. Den kallas: »Det himmelska fot-sällskapet». Tänk, om vi här hemma kunde få enförening till stånd mot lifvets sammanpressning — ett himmelskt sällskap till snörlifvets bekämpande!

Iduns Panoptikon.*

Annu så länge falla höstregnets skurar milda och beskedliga, vädret är en smula fuktigt, men lugnt och blidt. Stormen har ännu icke anställt sin general-mönstring i löfträdens kronor och gallrat ut allt, som höstnatten naggat med sin frostiga tand. Ibland lossnar ett blad från Kungsträdgårdens lindar, singlar ned genom den disiga luften, beskrifvande en sned spiral, och hamnar på gången, der det trampas ned af brutala fötter — en vanlig lott för högheten som fallit, för skönheten som vissnat.

* Som våra läsarinno måhända erinra sig — se Idun för den 9 augusti! — har märket Scaevola lofvat att under denna rubrik då och då lemna ett kåseri till tidningen. Red.

Hösten är ännu i sitt älskvärdare stadium: en smula melankolisk och tungsint, men trots detta onekligen i besittning af en egendomlig, tjusande fägring. Gå ut på landet och se på en af dessa skogsdungar med rik och omvexlande trädvegetation, hvaraf det fins så oändligt många i Stockholms närmaste omgifningar! Mot den enformigt svartgröna barrskogen, som beherskar kullens topp, bryter sig asparnas och lönnarnas bladskrud med en slösaktig rikedom af rödt och gult i alla tänkbara nyanser; här och der sticker en knotig ek in sin blågröna bladkrona, som trotsar höstvind och frost, ända tills de första hvita flingorna ljudlöst segla ned, förkunnande att vintern är inne. Björken står huttrande med gul och glesnad löfskrud på dallrande, trådfina grenar, mellan hvilka de smäckra stammarna glimma i hvitt; rönnen fullständigare den djurfva färgskalan med sina täta, eldröda klasar, och mossan breder under all denna brokiga prakt en brungrön matta, saftigare och med djupare ton än någon sin förr. Sidensvansen reser stolt och belåten på sin fjädertofs och klipper ett par tag med de korta, brokiga vingarna, der han sitter i rönnen, medan nötskrikan, lika brokig och grann, under skärande skri flyger ut ur småskogen och med ojemn vågformig flygt närmar sig den upplöjda potatisakern för att skörda, hvad landtmannen lemnat. Den bugtande viken, blank som en spegel, uppfångar af allt detta en bild, renare, vackrare än verkligheten; han speglar bladvassens tunga blomknippar, bland hvilka säfsparfven ännu qvittrar sin kärfva sång afbruten af en och annan förunderligt klar piccola-ton.

Eller promenera en afton Strömgatan framåt och se, hur den nedgående solen tänder ett flammande ljus i det ena efter det andra af den stolta slottsfasadens långa rad af fönster, hur hon förgyller de gulnade tofsarne på Strömparterrens popplar, leker med strömmens krusiga böljor och bringar Skeppsholmens lönnar att rodna än högre under sin afskedskyss. Ni måste erkänna, att hösten också har sin fägring.

Men det är dock en skönhet på retur, en skönhet som bär förgängelsen i sina drag; och det är detta som gör, att den soligaste höstdag gör ett vemodigare intryck än en vårdag med hållande regn.

* * *

Våra fruar — en stor del af dem åtminstone — gå i dessa dagar omkring med bekymrade miner. Är det kanhända melankoliska betraktelser öfver förgänglig naturskönhet, som sätter den allvarliga prägeln på matronornas änne?

Jag tror inte det. Ty menniskan älskar omvexling, och sommarsångens död betyder vintersångens början — vintersången med sina stora supéer, sina förtjusande baler, sina små hemtrefliga familjebjudningar. Jag tror visst inte, att damerna ha någonting emot att få lemna det på sistone enformiga sommarnöjet och bereda sig till ett omvexlande societetslif, att få byta ut de något medfarna sommartoalletterna mot fraicha vinterdrægter och kappor med kokett pelsverk.

Inte är jag heller böjd för att antaga, att de hänga hufvudet, därför att Hasselbacken stängt sina portar och att Lagerlunden snart kommer att försvinna, spårlöst försvinna, ty så långt lära de icke gå i sin uppfattning af kvinnans skyldighet att dela ljuft och ledt med sin äkta hälft.

Nej, det är något annat. Det är *flyttin-*

gen. Och flyttning är nu en gång för alla något, som måste bringa nervsystemet i oordning på en ordentlig husmoder.

Det kan väl i herrans namn inte vara roligt att se sitt bohag — magnifikt eller anspråkslöst, stort eller litet — plockadt huller om buller på dessa ohyggliga skallrande tingestår, som kallas flyttvagnar. Hvem kan stå likgiltig och lugn vid all denna förödelensens styggelse och se, hur ovärdiga flyttkarlar dänga hörnet af sekretären emot trapphörnet, så att en bit af den vackra skulpteringen brytes af och faller med ett skrälligt ljud mot den nedre trappafsatsen? Huru kan man begära, att en qvinna skall kunna beherska sin harm, när hon ser en rödbrusig sjäare valka sin buss och så helt oskyldigt — af misstag bara, det förstås — lägga en lång strimma tobakssaft i den eleganta chaislongen, som han kånkar och bär på? För min del skulle jag hellre vilja vara min frejdade romerske namne och lägga min venstra hand i offerelden än vara en ordningskär husmor och se, hur en slampig tjänsteande slänger ned familjens kolbox i en korgsäng full af fina, crèmefärgade gardiner, nyss köpta i K. M. Lundbergs bosättningsmagasin.

Hvad gör den äkta mannen under dessa kritiska dagar? — Är han en klok och förståndig och själfständig man, så håller han sig på sitt kontor eller sitt ämbetsrum på förmiddagen och — äfven med risk att få namn om sig som en smula vidlyftig — på kaféet om eftermiddagen. Ty det fins inte exempel på, att en man, vore det också en general, van att kommandera arméer, kan vinna något gehör hos den trångbataljon, som kuskar trossen vid familjens flyttning, eller att han kan bringa någon reda i det kaos, hvilket, obevekligt som ödet, följer med, när man skall byta om våning. Det enda han kan göra är att göra oredan ännu värre. Därför låta också förståndiga fruor samvetsgrant bli att pressa sina män till tjänstgöring i flyttningsbråket och nöja sig med att efteråt låta dem få betala krigs-kostnaderna.

Jag träffade i går fyra af mina vänner — ungarlar allesammans — som stodo i liflig dispyt framför Opris.

— Det kan aldrig stå rätt till med Petterbom — sade vännen A. — Jag har aldrig sett en karl med mera förstördt utseende. För min del tror jag att hans affärer äro på obestånd; han har sett så beklämd ut under de sista dagarna.

Vännen B. kikade bortom hörnet.

— Ähnej, jag ser honom gno der borta på bron. Jag känner igen hatten. Annars var jag nästan rädd för, att han skulle hoppa öfver barriären.

— För min del tror jag, att han har nageltrång — menade C., som är en lugn natur och alltid söker medla.

— Det kan ju också hända, att han skulle ner till båten för att ta emot sin svärmor — framkastade D.

— Ni misstar er allesammans, mine herrar — upplyste jag. — Vännen Petterboms tru är, som ni vet, litet viljekraftigare än han, och hon har tvungit honom att *hjelpa till vid flyttningen*.

Scavola.

Bidrag i alla ämnen mottagas med tacksamhet.

En syförening.

Höst och rusk hvarje dag! I samma mån man börjar gå och småfrysa, börjar man fundera ut, hur man skall ställa med barnens kläder för vintern, och hur man bäst skall kunna skydda dem för kylan. Ofta kommer väl den tanken för en, att man så gerna ville värma andra små också, sådana stackars barn, som ha endast tunna paltor på sina små kroppar. Med en suck slår man bort tanken — man känner sin oförmåga. Barnens utnötta kläder få väl göra, hvad de kunna, och deröfver anser man sig ej kunna gå — och kan det heller ej i de flesta fall.

Mången varmhjertad mor känner sig dock ej tillfredsställd med detta lilla, utan vill så gerna göra mer, men egna tillgångar, krafter och tid räcka kanske ej till. I många trakter bildas därför s. k. syföreningar. Ortens damer komma tillsammans en öfverenskommen dag i veckan och sysselsätta sig med något handarbete; dessa handarbeten försäljas sedan, och för pengarna köpas kläder till fatiga och utdelas vid julhelgen.

Detta är ju godt och väl, men de välviliga damernas manliga anhöriga äro i allmänhet ej förtjusta i auktionerna på dessa arbeten, då deras portmonnäer skola öppnas på vid gafvel.

För någon tid sedan fick jag kännedom om en syförening, som hade samma syfte, men var litet olika anordnad. Damerna (deras antal vexlade mellan 20 och 28) erlade vid arbetsårets början, i september, 1 kr. 50 öre à 2 kr. i årsavgift; således omkring 40 kr. tillsammans. För dessa pengar inköpte den af damerna, som för året var föreståndarinnan, oblekt domestik, strumpgarn, halfylle och litet sybehör och klippte till olika stora skjortor, linnen, kjolar, lifstycken, koftor m. m., allt kläder, afsedda för barn. När medlemmarne sammanträdde, arbetades af hjertans lust på dessa olika plagg — två symaskiner voro alltid i gång, husets egen och en handmaskin, som en af fruarna medförde. De, som voro mest vana vid stickning, togo en strumpstickning hvar. En dag hvar annan vecka offra destre timmar af eftermiddagen åt detta arbete. Under vinterns lopp fingo de dock i medeltal ihop 200 olika klädespersedlar, deraf 20 à 25 par strumpor.

Kläderna delades sedan ut, efter som de blefvo färdiga, för att göra största möjliga nytta. Under april och maj månader lemnades dock ej bort annat än ett och annat domestikplagg, utan det, som då förfärdigades, gömdes till hösten. Tre månader på sommaren var det ferier.

Naturligtvis räckte ej de 40 kronorna af årsavgifterna till vinterarbete för så många flitiga händer. Dock hade damerna kommit öfverens att ej be om pengar för sin förening, utan hellre sluta arbetet, när pengarne toge slut. Men det blef som enkans oljekruka. När det lidit om några månader och herrarne ej hörde af något attentat mot deras kassar, veknade deras hjertan. Ofta hittade en femma, ibland t. o. m. en tia vägen till syföreningen. Sutto några herrar en afton vid ett spelparti, hände det ofta, att värdinnan fick vid supén mottaga vinsten för syföreningens räkning. Många bäckar små göra en stor å.

Ett år anordnades en soaré med dans, ett annat år sällskapsspektakel; behållningen gick till syföreningen. Afbörningarna voro obetydliga, hvar och en hjälpte till i sin mån, allt enkelt och anspråkslöst — äfven behåll-

ningen, men den räckte dock att värma många små, som fröso.

Under årens lopp insattes öfverblifna medel i sparbanken att qvarstå och förräntas, så att, om hårda tider stundade, det skulle finnas något att ta till. Första året nådde inkomsterna ej ens upp till hundra kronor, men sedan tog det sig för hvarje år.

I höst börjar denna syförening sitt åttonde år, så man ser, att den ej blef ett ögonblicks barn.

Noggranna räkenskaper föras, och namnen på de personer, som erhålla kläder, upptecknas, jemte specifikationerna på det gifna. Det är nämligen nödvändigt vid följande utdelningar att kunna se, hvad hvar och en erhållit, för att kunna dela någorlunda jemt.

Skulle någon finna sig tilltalad af denna enkla organisation af en syförening och finna sig böjd att inrätta något dylikt (och förstås äfven utföra det), vore förf. innerligt glad. Säkerligen stå Iduns spalter öppna för förfrågningar i detta ämne, om sådana skulle anses behöfliga. Säkert är ock, att den lilla möda, man offerar på ett dylikt företag, blir rikligen ersatt af den tillfredsställelse, man erfar, att man i någon mån bidragit att »kläda de nakna».

—ina.

Från Anne-Marie till Lissie.

Flickfunderingar öfver ett svenskt »Bon marché!»

»Kära Lissie!

Tusen tack för ditt intressanta, kärkomna bref från det glada Paris; jag är då den sista att förvånas öfver, att du trifs der förtjusande; jag minnes allt för väl, hur betagen jag själf var för två år sedan, när pappa och jag voro dit öfver, du vet. Ja, tänk dig, det var ett riktigt sällhetsrus!

En sak har jag dock funderat ut nu efteråt, sedan jag börjat blifva gammal och förständig, och det är, att vi resande svenskar, när vi första gången komma ut, allt äro benägna att öfverdrifva saker och ting för oss själfva en smula. Det kanske inte är så mycket att undra öfver — för det är ju verkligen storartadt! Du berättar, hvilket öfverväldigande intryck du fått af de stora modemagasinen — »Le printemps», »Bon marché» och hvad de nu allt heta — och naturligtvis var jag själf der och såg och såg och beundrade. — Du har rätt: det är ett paradiset för oss svaga Evor.

Men kan du tänka dig, här gå vi i alla fall midt i vårt kära gamla Stockholm, som vi tycka oss känna från tull till tull, år ut och år in, och ha egentligen ingen ordentlig aning om, hur nära »Le printemps» och »Bon marché» äro oss; förstå mig rätt, icke de parisiska, men godt motsvarande stockholmska.

För att nu tala om Labatt t. ex. — ja, du känner honom lika väl som jag, hela det qvinliga Sverige känner honom; o, jag minnes väl, hur den klädde ditt svartburriga lilla hufvud förtjusande, den körsbärsröda värhatten, du köpte der förliden; ja, för att nu tala om Labatt endast, så är ju hans affär här vid den trefliga Drottninggatan riktigt en *storsaffär*.

Ja, vi damer reflektera aldrig så noga öfver det, hvilken storartad utsträckning det förnämsta i den vägen äfven här hemma har nått, ty »parisiskt», »parisiskt» klingar det beständigt, som något ouppnådt, oöfverträffligt, i våra öron. Men här om dagen var jag verkligen der uppe på öfre botten, y jag behöfde några svarta spetsar till min klädning. Jag har nämligen fått sorg efter gamle onkel Fritz, du kommer nog ihåg honom se'n den der qvällen, då han bjöd oss på glace i Berns i vintras.

Så träffade jag den artige chefen själf, och af en slump kommo vi in just på det här kapitlet, om hvilket jag nu så sakförståndigt predikar. Och när jag talade om Paris och Paris, så log han till sist och sade:

»Ja, det är nog sannt, att *dit* ha vi här hemma ännu ej hunnit. Men ett godt stycke på väg äro vi, och om det roar damerna (ty, ser du, mamma var med), så skall jag ha äran föra eder genom etablissementet. Dömen sen själfva!»

Naturligtvis roade det oss! Och tänk dig — det

hade jag aldrig trott! Det var verkligen präktigt! Jag skall försöka, så godt jag kan, i korta ord beskriva det för dig.

I den eleganta butiken på nedre botten har du kanske aldrig varit, den är just i dagarna öppnad; de ha egentligen *ustyrrelsaker* der nere och »*La gracieuse*», som gå i tusen- och åter tusental. Ty när nu vi damer engång nödvändigt ska snöra oss, så... Ja, du förstår mig nog.

Så ha vi den treffliga bekväma trappan till lokalerna i öfre våningen, der alla *hattarne* pro primo finnas. Det kan jag försäkra dig, att vi hvarken få nyare eller elegantare moder i Paris. Ett särskildt rum, som jag nu fick direkt besöka förstås, är det för *sorgartiklar*. Inte vill jag just önska dig få anledning att gå dit; men så pass mycket vackert finnes der att se, att man nästan kan komma att glömma åtminstone — en gammal onkel.

Så långt känna väl vi Stockholmskor i allmänhet till den stora affären; men der bakom följer en ännu större part, dit ej oinvidde i regel få blicka in, och der så att säga det inre maskineriet drifves — jag menar expeditionsskåporna för landsorten, ateliererna och magasinerna.

Kan du tänka dig, de ha fått lof att bryta genom mellanväggen mellan två hus, för att alla dessa rum skola få plats, och i dem alla ser du takhöga hyllor med hela berg af kartonger, kartonger och kartonger. Hvad de innehålla, förstår du väl. De ha rummen numererade, för att hålla ordentligt reda på dem, och jag läste åtminstone nr 15 på en dörr, så mycket är säkert. Härifrån expedieras de otaliga requisitioner från landsorten, här finnas särskilda rum för varubesigtningar och mottagande af varor, öfverallt bekvämt och ljusst med telefoner och allt sådant der.

Så ledde han oss in i ett stort magasin, som var fullt med idel — halmfätor till hattar. Ty de flesta hattarne fabriceras i Stockholm på en fabrik, som levererar uteslutande för denna affär, och det är bara »chicken», som tas utifrån. Det der satte jag nog i pappa, må du tro, som är så arg protektionist och brukar ond göra sig öfver den *utländska* fiärden. De begagna till och med *svenska* fätor till de gröfre sorterna.

Ett annat stort magasin var fullt af idel »*La gracieuse*»; man skulle med dem kunna klä en hel amazonarmé i pansar. Sist kommo vi in i sy- och monteringsateljerna, der 30 unga flickor vid belamrade bord, i hjertaste ljussken, med vana fingrar stofferade dessa små underverk till hattar, som sedan kläda unga och gamla hufvuden och beundras från Ystad till Haparanda...

Nej, nu är jag riktigt vimmelkantig af allt, hvad jag sett och berättat, och orkar ej heller skriva mer för denna gång. Färdig nu därför med en kyss, min älskling; skrif snart och tänk, när härnäst du går upp till »*Bon marché*» eller »*Le printemps*», på Labatt — och din egen

Sthlm den 1 oktober.

Anne-Marie.»

Hvem skall ge vika först?

Midt under den första tvisten emellan ett ungt äkta par frågade den unga mannen sin hustru, hvilken som borde ge vika först, mannen som är hufvudet för qvinnan, eller qvinnan som är skapad för mannens skull. Då lade hon armarne omkring den uppretade makens hals och svarade med en kyss:

»Den som älskar mest.»

Teater och musik.

Kungl. operan har med god framgång återupptagit Verdis opera »*Ernani*». Trots de flerstades hos denna opera lätt skönjbara bristerna fortfar den dock att samla talrika åhörare. Att härtill mest bidraget det ypperliga utförandet, torde emellertid vara klart för alla. Främst glänsar naturligtvis fru *Östberg*, hvars utförande af *Elviras* parti, särdeles i vokal hänseende, är briljant, ja, öfvertäffligt. Hr *Sellman* är nog också den bästa *Ernani*, som nu står till buds. Bristerna i hans röst öfverskylas af det goda utförandet och den värma, han förstår inlägga i sitt föredrag. Gamle *Silvas* roll inneafves af hr *Strömberg*, hvilken nog utför den korrekt, men borde skänka den litet mera lif. Mången skulle

nog gerna velat höra hr *Conrad Behrens* i detta parti. Ett särskildt intresse har operan vid sitt förnyade uppförande erhållit genom den lyckade debut, hr *Oskar Lomberg* gjort i konung *Karl V:s* roll. Hr *L.* förfogar öfver en vacker tenorbaryton och förstår att använda den väl. En och annan störande oskönhet i röstens klang, som någon gång förmimmes, torde lätt kunna bortarbetas. Litet mera ledighet i rörelse och uppträdande i öfrigt vinnes nog och med tiden. Säkert är, att k. operan i hr *L.* skulle göra en god acquisition. — Orkestern under hofkapellmästar *Nordqvists* egen ledning sköter sig som vanligt förträffligt.

I dag (fredag) gifves »*Carmen*», med fröken *Wolff* i titelrollen. Fröken *W.* har nyligen med stor framgång utfört denna roll å k. teatern i Köpenhamn.

Nästa nyinstuderade pjes å k. operan blir *Meyerbeers* praktfulla opera »*Nordens stjärna*», hvilken under de senaste veckorna flitigt repeterats. Denna opera har ej på flere år gifvits härstädes. Rollbesättningen blir nu också så godt som ny.

Abonnementsföreställningarna å k. operan taga sin början måndagen den 14 dennes. Likasom under föregående säsong omfattar abonnementet 30 föreställningar. De, som önska teckna sig för abonnement, böra derom göra anmälan å k. operan 1 tr. upp, uppgång från biljettförestugan kl. 1—3 middagen. Teckningen begynte i går (torsdag) och fortgår under de närmaste dagarna.

K. Dramatiska teatern bjöd i måndags på en ny helaftonskomedi af franskt ursprung. *Victorien Sardou*, känd författare till flere tententiosa pjäser, har här i förening med *Raymond Deslandes* skrivit ett stycke utan all tendens, tydligen endast afsedt att roa en bortskämd teaterpublik. Och här lära de båda författarne verkligen hafva lyckats — åtminstone i Paris. Ja, det vore orätt att säga, att de ej också lyckats här hos oss. Den svenska öfversättningen af »*Belle-Maman*» — här kallad »*Lilla svärmar*» — verkställd af hr *Ernst Lundquists* vana hand, tyckes ganska troget återgifva originalet. Och detta är både roligt och synnerligen väl gjordt. Särdeles framstår första akten såsom en dramatisk skapelse, full af spirituelt lif och fyndighet. Andra akten är svagare, men den tredje tar åter upp sig.

Af princip redogöra vi ej för styckets innehåll, utan uppmana våra älskvärda läsarinor att sjelfva taga kännedom derom å dramatiska teatern. Så mycket vilja vi emellertid säga, att »*Lilla svärmar*» säkerligen är den älskvärdaste bland svärmodrar och vidt skild från den föreställning, man i allmänhet har om det »ting», som kallas svärmar.

Titelrollen, fru *Noirel*, innehafves af fru *Fahlman*, hvilken med äkta fransk esprit tolkar den samma. Ja, vi tveka ej att räkna denna roll till fru *Fahlmans* allra bästa. Understödd af en för rollen synnerligen lämplig och tilltalande apparition, förstår hon att af den samma göra en verklig karaktär. Man behöfver ej bråka sin hjerna med att utfundera, om denna menniska verkligen finnes till eller ej; man har henne lifslevande framför sig, tror sig när som helst kunna träffa på henne i levande lifvet. Så naturligt rör hon sig, och så naturligt handlar hon med de förutsättningar, hon har. Fru *Fahlman* förtjenar i öfrigt särskildt beröm för sin goda behandling af dialogen och för sitt tydliga textuttal. När allt kommer till allt, torde det vara svårt att uppvisa en bättre fru *Noirel*.

Lilla svärmors nyss bortgifna dotter *Suzanne* har i fru *Rundberg* fått en till hela taget god representant. Det naiva, hängifna och innerliga pointerades lika väl som harmen, då den unga makan tror sig bedragen.

I notarien *Thévenots* roll var hr *Personne* mycket tillfredsställande. Rollen var riktigt uppfattad och återgafs med nödig moderation och finesse. Det komiska elementet kom derjemte till sin fulla rätt. Hr *P.* förtjenar derjemte särskilda loford för styckets iscensättning.

Hr *Bockström* skämmer aldrig bort en roll, det vet en hvar; dock undra vi, om den af hr *B.* återgifna *Boudinois* är sådan, som författaren tänkt sig. Breddes här manne ej ett något för starkt skimmer af löje öfver personen, då man väl i stället borde tänka sig *Boudinois* som helt rätt och slätt en gammal hedersman af tillbakadraget lynne, men mäktig den innerligaste hängifvenhet och färdig till de största uppoffringar för den älskade? — Bland innehafvarne af de många birollerna förtjena särskildt hr *Fredrikson* — i en för öfrigt temligen otacksam roll — *Örtengren* och *Palme* (de båda senare som ett par förkyld sekundanter i tredje akten) att omnämnas. Spelet gick för öfrigt på det hela taget godt. Dock märktes åtskilliga brister i memoreringen — något som ej borde få förekomma vid landets första dramatiska scen.

Iscensättningen var synnerligt god; dekorationer och möbler ovanligt präktiga och eleganta.

Salongen var fullsatt till sista plats och bifallet lifligt. Stycket torde sålunda kunna förutspås en lifskraftig tillvaro.

Vasateatern drager fortfarande goda hus med sin nya operett »*Kapten Fracassa*». Den har nu gifvits ett par veckor och går tills vidare hvarje afton. Att utförandet nu vunnit i jemhet och samklang är naturligt.

Soaré gifves om söndag af direktör *F. Bengzon* jemte medlemmar af sångsällskapet »*Orpheon*» med biträdande i Vetenskapsakademiens hösals kl. half 8 e. m.

Den 2 okt.

F. Hbg.

Vi göra alla läsarinor uppmärksamma på vår Eiffeltornannons i detta nummer. Visen den för edra bekanta, som tilläfvintyrs ännu ej prenumerat på Idun, och bidragen så efter bästa förmåga till eder egen tidnings spridning!

Skogsfrun.

Berättelse för Idun

af Ave.

(Forts.)

Anna Nerfält, som sjelf tillhörde den tjemande klassen, anade och förstod en del af det, som rörde sig i det hederliga parets sinne. Men hennes falska ställning gjorde henne rädd, och med en framstammad förklaring, att honville söka efter ätbar svamp, drog hon sig längre in i skogen.

Och stormen kom med starka vingslag från hafvet, brusade fram genom trädkronorna, men ingen af dessa fem menniskor aktade på den mäktiga orgeltonen; der var en ännu starkare storm i deras hjertan, en hvirvel af lidelser, som bröto mot hvar andra.

Då Halverson och hans hustru kommo fram till bergsstupet sågo de Klara i vild ysterhet springa ned för en sluttning, som på ett enda ställe för ner till stranden, der en af klippgrottorna är omdanad till en kammare och försedd med bord och bänkar. Klara höll fast den unge mannens hand och drog honom med sig.

Stormen ref i hennes hår och kläder, brännigen stod som ett hvitt fräsande skum nedanför berget, och våg efter våg vältrade fram, tog stark sats öfver refven, hoppade upp och slogs till en fin grå dimma mot jettebergens granitväggar och pelarrader, medan hafsmåsar med vilda skri svängde in öfver de skarpa klippinorne.

Allt häftigare kommo vindstötarna och drefvo med ett ilsket hvinande de fradgande böljkammarna mot refven nedanför grottorna och upp emellan klippväggarna. Men ännu stod Klara nere på rullstensbältet och tycktes envist fasthålla sitt beslut att gå in i en af grottorna.

Ingen kunde höra, hvad hon ropade till *Steinerz*, som med vredgad hållning stod några steg bakom henne; men de tre, som uppe från randen af det branta stupet sågo ned på paret, förstodo, att hon blott sökte visa sig ungdomligt käck, och att han var led och förbittrad öfver hennes osmakliga spel, så ömkligt futtigt midt i det storartade natursceneriet.

»Hemta upp henne, Halverson!» bad Anna, men blicken hängde vid *Steinerz*.

»Ogräs förgås aldrig, som de säga i Tyskland,» svarade fiskaren. »Skulle jag hämta upp någon, blefve det *honom*.»

»Att fröken Anna kan vara kontant vän med en sådan fru!» utbrast nu fiskarens hustru,

pekande på den grönskimrande gestalten, som klängde sig fast vid klippväggen, skrottande så de hvita tänderna lyste, medan stormen tjöt och hafvet med vildt raseri vältrade sig fram allt mer och mer hotande.

»Jag är inte hennes vän!» — orden ljödo som ett gällt skri, och flickan tryckte sig ned mot marken med händerna för ansigtet.

De två kvinnorna hade sökt lä bakom ett klippusprång der uppe, men Halversen gjorde sig färdig att gå ned och tala förnuft med Steinerz. Då såg han, hur Klara med otrolig vighet klängde öfver klippblocken, tog en liten sväng, som om hon från ena sidan ville bana sig väg till gröttorna, men hastigt vände och var med några raska språng bredvid Steinerz uppe på rullstensbältets öfre kant, följd i hålarne af ett fräsande vågskum.

Han grep hennes arm och förde henne upp på trappvägen. Hennes gröna drägt var fuktig, skumperlör blänkte i det rödbruna håret, och hon hängde flämtande, tungt på hans arm.

Men ögonen lyste med underlig glans, läpparne kröktes som till löje; der var något af en förtviflad bankruttör i hela företeelsen. Hon hade fått visshet, på hvad hon länge anat, att Steinerz vaknat upp ur ruset och nu i henne ej såg annat än en hustru, en kvinna, äldre än han, som medlidandet bjöd honom att ej öfvergifva.

»Lätt nedåt, tungt upp igen», anmärkte Halversen, då han visade paret bort till den fullständigt lugna plats, der hans hustru och Anna väntade med kaffet.

Steinerz smålog bittert vid anmärkningen, och Klara fick något skamfullt i blicken.

»Hvad gör Anna?» frågade hon tonlöst.
»Frun skulle inte pröfva flickan så hårdt, hvar och en är rädd om sin tillhörighet», sade fiskaren med en underligt menande blick på den unge mannen.

»Halversen» — började Steinerz, men afbröt sig. Hvad skulle han väl också kunna säga?

»Lugnet är gudomligt efter stormen, och kaffet skall smaka som nektar och ambrosia!» ropade Klara, då de alla kommit i lä och hon såg sig omgifven af klippor, be vuxna med täta buskar samt låga träd, en tillflyktsort, välbekant för Halversen och hans hustru.

Klaras feberaktiga ysterhet hade vikit för något vekt, som närmast liknade en vemodig, ödmjuk ömhet. Hon smekte Annas händer och lade sig tätt intill henne på gräsmattan.

Halversen kände sig rörd; detta drag hade han aldrig förr sett hos henne, och han nästan harmades på Steinerz, som ännu visade misshumör.

Helena sysslade vid den väl ombonade kaffeflaskan och såg förargad ut, då Klara, likt en sömnig kattunge, kröp i hop vid Annas sida och såg afbedjande på dem alla.

»Frun bär sig rätt åt som en gudlös meniska!» sade Helena, när hon räckte Klara kaffekoppen.

Detta utbrott verkade som ett sporrhugg; den ångrande Magdalena var i blinken förbytt till den yra, lefnadsglada verldsdamen.

»Ja, jag såg väl i edra ögon ut som själfva hafsfrun, der jag stod nere vid stranden?» skrottade hon. »Ser madam, jag hade för afsigt att förvilla er allesamman; Halversen var ju på vippen att låta locka sig ned, och herr Steinerz —»

»Ja, Anna du kan ej tro hur modigt han stred mot mina lockelser; men han visste ju också, hvem som bad för hans unga lif här uppe på berget.»

Steinerz gick hastigt fram och tog plats bredvid henne. »Klara!» hviskade han, »var då i Guds namn en smula försigtig!»

Halversen uppfattade ej orden, men han

förstod så mycket bättre vinken och kände åter harmen koka i sinnet.

»Hafsfrun nöjer sig ju, när hon bara får en vante, hörde frun häromdagen», svarade Halversen.

Steinerz tryckte varnande Klaras hand under den sjalfvik, som hon slängt öfver armen åt hans sida, men hon kunde ej mera hejdas. Hon hade ju lemnat Arildsläge för några dagar i hopp, att saknaden skulle blåsa nytt lif i en låga, som började bli matt i Steinerz' hjerta. Återkommen hängaf hon sig besinningslöst åt sin längtan att få vara ostörd med honom, men fann ingen bättre utväg än denna utflykt till bergsgrotterna, och i sitt uppjagade sinnestillstånd betraktade hon sina tre andra följeslagare som rent betydelselösa bipersoner.

Klara hade önskat ett samtal med Steinerz för att få slut på den pinande känslan, af att han glidit ifrån henne, och att hon stod ensam på det sluttande plan, hon beträdd, när hon, trött af det enformiga sitt husliga lif, lockade till sig den unge skånske bruksegaren, som under en del af vintern uppehållit sig i hufvudstaden. Sjelf hade hon under denna frivola lek med elden gripits af denna våldsamma lidelse, som mogna kvinnor stundom fatta för yngre män, och hela hennes varelse greps af ett vanvetligt begär att blifva skild från sin man för att kunna tillhöra Steinerz.

Hur hade icke både hon och han i deras blinda rus längtat efter sommaren för att obemärkt kunna sammanträffa i denna aflägsna undangömda vrå, der ingen själ kände dem eller gissade deras hemlighet! Och nu, innan rosorna vissnat i fiskelägets små trädgårdar, hade lidelsens rosor röda börjat visa det skarpa törne, på hvilket de utvecklade sina giftiga kalkar — — —

(Slut i nästa n.r.)

Bostaden.

Vägghyra försvinner, om man stryker renad karbolsyra här och der i rummet samt låter det stå tilltäpt 1 dygn. *Emmy.*

Tvätten.

Att borttaga vin- och saftfläckar af duktyg och linne har jag många gånger utfört på följande sätt: Man sätter en kastrull med vatten på elden och bringar den i stark kokning. Häri doppas fläcken upp och ner, tills den är borta; ju jemnare man kan hålla vattnet i kokning, ju förr går den bort. Fläcken går lättare bort, om tyget ej förut varit i kallt vatten. Kan och användas för kulörta tyger, då det ej är ömtåliga färger. *C.*

Hvarje husmoder är ju rädd om sitt vackra linneförråd och vill hafva tvätten skött på bästa och billigaste sätt. Se här ett sådant, som jag pröfvat och funnit utmärkt. Kläderna bstrykas torra med grön såpa, tjockt på alla fläckar. Hårtill använder man en liten tunn tråspade för att akta händerna. Man lägger kläderna, hvart efter man såpar, på vanligt sätt på bykkaref med en säck ren björkaska på botten. Derefter påhålls så mycket mjukt, kallt vatten, att det står väl öfver. Efter 3 dygn tappas luten af, och man »byker på» eller »lakar» som vid vanlig byk. Sist hålles rent, kokande vatten öfver tvätten, och den är färdig att »klappa». Om sommaren behöfver man ej vrida kläderna, utan blott draga upp dem öfver ett smalt bräde och låta dem rinna af, hvarefter de hängas upp att

torka. Gröfre och hårdare smutsade kläder läggas först i en lösning af: för 10 öre borax, 3 matskedar ammoniak, 3 dito terpentintill 50 liter vatten. I denna lösning få de stå 1 dygn; sedan behandlas de som föregående. Vid klappningen händer, att såpan sitter kvar, der den varit tjockt påstruken, den är blott blå i st. f. grön. Häraf får man ej fatta den tanken, att det är slöseri med såpa, ty det går ej åt mer än på det vanliga sättet, endast skölja väl. *Emmy.*

Skafferiet.

Fläder eller hyllesaft. Få af våra husmödrar och kokerskor ha sig bekant hur nyttig, billig och vacker denna saft är, t. ex. att färga crèmer och soppor med, då dertill förut tagits sur saft. Bären tagas vid denna tiden, eller då de fått frost, repas och läggas i kokande vatten att koka 1/2 timma, silas och hålles i flaskor med smält talg i halsarne. Denna saft kan man utan svårighet förvara i många år. *M. A.*

Matlagning.

Saftsoppa med »kyssar». Vatten jemte saft uppkokas. Två matskedar potatismjöl upplöses i kallt vatten och ivispas i den kokande soppan. Mandel, skuren i strimlor, och socker efter smak tillsättes, hvarefter soppan slås i sopp-skålen. Nu rör man två äggulor med 5 matskedar fint socker och finsiktade stötta skorpor, att det blir en så fast massa, att man häraf kan forma små bullar, hvilka sedan rullas i stötta skorpor och derefter läggas i den något afsvalnade soppan. *It.*

Kalkkycklingar. På en stor kalfstek skäres ur tjocka läret skifvor, knapt en half tum tjocka och så stora som till bifstek. Dessa klappas helt litet med en klubba, men de få ej gå sönder; färsk grön persilja plockas fri från stjekar och blandas med smör lika som till kyckling, och deraf lägges litet på hvarje bultad köttskifva, hvarefter den rullas ihop omkring persiljan, och hvarje rulle sammanfästas med en fin korfsticka. Då alla kalkkycklingarna äro färdiga, fräses tillräckligt med smör i en stekgryta, deri läggas de att brynas väl rundt omkring, och sedan slås derpå litet kalfbuljong, hvarmed de få koka, tills köttet kännes mörkt. Då läggas de på fat, och korfstickorna urtagas, sås n afredes med helt litet mjöl och något grädde samt, om den är för ljus, afven litet soja och serveras till kalkkycklingarna eller hålles under dem på fatet. *Fanny —g.*

Soppa. 1/2 stop söt grädde, 1/2 stop söt mjölk, 1/2 kvarter dricka eller öl, som ej är för bäskt, samt 4 äggulor; detta vispas kallt, att det blir som skum, samt uppkokas under idel vispning. Serveras genast. *Fanny —g.*

Efterrätter.

Skumpudding. Till ett 1/2 stop mjölk tagas 9 ägg, 9 lod hvetemjöl, 9 lod smör, 9 stycken kardemummor, 9 bittermandlar, 9 sötmandlar samt 9 lod socker. Smöret smältes först, då deruti vispas mjölet, sedan iröres mjölken och sockret; alltsammans kokas en liten stund, slås upp att svalna. Sedan iröres äggulorna och kryddorna; hvitorna, som slås till hårdt skum, iröres sist. Den kokas halfannan timme. *Fanny —g.*

Inläggning.

Paradisäpplen rensas, d. v. s. stjelnarna skrapas och blomknoppen borttages; sockerlag kokas (1 skålp. socker mot lika bär), hvori lägges litet kanel och nejlikor samt 1 jumfru konjak till hvarje skålp. socker; bären illäggas till kokning, men upptagas efter hvarandra när de synas börja spricka. Sist upphälles lagen öfver dem. Utmärkt sallat. *Carola.*

Handarbeten.

Billig matta. Svarta doffel eller klädeslappar klippas i rutor. Man köper litet creton, klipper ur blommor och blad samt languetterar dem fast på rutan. Det tar sig mycket bra ut. *Elisabeth.*

Bakning.

Mången sätter värde på att få färskt bröd till sitt morgonkaffe. Den, som skall baka detta, får stiga upp tidigt för att hinna få det jäst; men kan längre få njuta sin sköna morgonblund, om degen göres qvällen förut, men då med kalla materialier. Man ställer degen i lagom rumsvärme, och den är på morgonen väl jäst. Då tillsätts kryddorna och degen bakas ut. *Emmy.*

Goda pomeransskorpor. 1 kanna mjölk, 1 skålp. socker, 1 skålp. smör, 1 skålp. sirap, 12 skålp. mjöl, 12 finrullade pomeransskal samt ett halft skålp. jäst. *Elisabeth.*

Hvarjehanda.

Lavemang af enbart vatten gör samma nytta som hafresoppa med salt.

Man tager vatten, uppvärmt till 18° Cels., 2 à 3 matskedar till en fullvuxen och 1 à 2 matskedar till barn; till mycket späda blott 1 matsked. Det förfäres som vid annat lavemang, men till en fullvuxen är det lättare att begagna klyspomp, om sådan finnes. (Iör det ej strax önskad verkan, upprepas det hvarannan timme dygnet om, och verkan uteblifver ej. Jag har sjelf, dödsjuk, försökt det och äfven begagnat det för mycket späda barn, men då får man, förstas, vara mycket försigtig. Vattnet skall stanna kvar — kommer det ut strax, sprutas in på nytt. C.

Ohyra på höns fördrifves med att smörja färskt flott i hufvudet och under vingarna. C.

Som svamptiden nu är inne, torde för dem af Iduns läsarinna, som icke känna till, hvilka goda rätter man verkligen kan erhålla genom beredandet af svamp, följande beskrifningar vara af någon nytta. Jag har använt flere sorter, men funnit champignon och kantareller vara de smakligaste. Champignonen växer i vår trakt ganska ringa, men kantarellen deremot i riklig mängd, hvarför jag under svamptiden ofta använder kantareller som skilda rätter. I smak liknar kantarellen högeligen kött, och man kan, då man plockat ungefär 1½ kanna, koka en rätt god soppa, som, tillsatt med de vanliga kryddorna och rötter, är svår att skilja från vanlig köttsoffa, och »reder» man den med litet smör, mjöl, grädd och ägg, blir den mycket god. Ett annat sätt är att använda svamparne till köttbullar. Stjelkarne befrias från jord och moss, hvarefter svampen sköljes och förvälles i vatten och litet salt, hackas sedan mycket fint samt uppländas som till vanliga köttbullar; ett ägg bör alltid följa, ty det håller dem tillsammans, samt litet skirdt smör.

Kantareller äro äfven goda uti omelett; de skola äfven då förvälles, skäras sedan i små bitar, om svampen är fullvuxen, i annat fall ej; de illäggas då hela. Jag brukar, sedan de äro förvällda, fräsa upp dem i litet smör, innan de illäggas. Hanna.

Läkareråd.

Greta N-n. De medel, som användas, hjälpa blott för en kort tid, förvärra ofta det onda och kunna t. o. m. förorsaka vanställande ärr. Bästa medlet är — att ej uppträda barnarnad!

Olycklig 21-åring. Tag hvarje qväll heta handbad och använd för öfrigt den behandling, som föreskrifvits för Ina i n:r 9.

Rädlös. Använd en längre tid konsekvent den behandling, som tillräddts Lilly i n:r 13. Hvarje morgon kan ni lämpligen fortfarande begagna Hebras såpsprit, men utspädd med dubbla kvantiteter varmt vatten. — Dyliska »blodrenande medel» känna läkare ej. Har ni deremot någon sjukdom, såsom bleksot, magkatarr, underlivslidande eller dylikt, så bör denna samtidigt behandlas, för den händelse er hudåkomma skulle stå i samband dermed.

Harald. Medel finnes angifna i svaret till Flickan Kajsa i n:r 5.

Gustafsa. Ni bör vara glad, att ni blifvit qvitt detta besvärliga onda, i stället för att önska er det tillbaka. Troligen har någon inbillat eder, att det skulle vara farligt att »fördrifva fotsvett». Detta är dock utan hvarje fara: deraf uppstår icke någon sjukdom.

Vermåndska. Se svar till X. Y. i n:r 13. E. A. N. Detta vore helt visst bortkastade pengar. Kan ni ej genom viljekraft övervinna denna passion, bör ni försöka låta läkare behandla er medels hypnotism.

21-årig. 1) I allmänhet icke. 2) Använd den behandling, som finnes föreskrifven för Lilly i n:r 13. Tvätta hufvudet grundligt minst två qvällen i veckan med grönsåpa och varmt vatten.

En kvinlig prenumerant. 1) Den beskrifning, ni lemna på svullnaden, tyckes antyda, att det är s. k. struma. Utan undersökning kunna vi dock ej yttra oss med bestämdhet härom. Vänd er till närmaste lasarettsläkare. 2) Se svar till Ina i n:r 9.

Augusta. Mycket torde ni i detta fall ej hafva att hoppas af hypnotisk behandling. — Ni frågar om bot för »magkatarr»; det är nödvändigt, att ni närmare redogör för er sjukdom och noga beskriver symptomen deraf, för att vi skola kunna ge er något råd. D-r-d.

Frågor.

N:r 231. På grund af artikeln om *Sirapsberedning i hemmet* i n:r 34 af eder ärade tidning, så frågas, om det ej går att taga potatismjöl lika bra som att bereda sådant af potatisen endast för det ändamålet att koka sirap af? Greta.

N:r 232. Kan någon säga mig, huru man skall kunna räkna ut, huru mycket varpgarn behöfves till en väf. Finnes någon bok utgifven om väfning, der man kan, med ledning af den, få veta detta? Greta.

N:r 233. Skulle någon läsarinna, genom egna eller väninnors relationer, kunna få kännedom, huruvida möjlighet finnes att få köpa årgångarna 1860 och 1861 af den utgifna modejournalen »Penelope», hvari början och fortsättning af en novell, benämnd »Adelaides nyck», finnes intagen? Författaren vill gerna betala de nämnda årgångarna, endast för novellens skull, hvad för dem begäres. Man vågar vänligen anhålla om den persons namn och adress, som kan afstå dessa begge årgångar; blir dessutom i tacksam förbindelse. A. G. V.

N:r 234. Är det någon af Iduns läsarinna, som kan upplysa mig om ett poem, benämndt »Gif en skärf åt mig», och hur jag skall kunna erhålla det. Jag hörde det en gång föredragas, men vet ej hvem författaren är. Lisa.

N:r 235. En taffla kallad »De lefnadströtte» har slagit an på mig och vore jag tacksam om någon kunde upplysa mig om, hvem som målat den. 49.

N:r 236. Någon ny original prydnad för innanfönstren skulle vara välkommen. 49.

N:r 237. En djupt bekymrad mö skulle blifva innerligt tacksam, om någon ville ge henne ett kristligt råd och svar på följande: Är det verkligen ett barns pligt och skyldighet att lyda sina föräldrar, då det skall ingå äktenskap? Behöfver man tvifla på, att äktenskapet skall bli lyckligt, då båda ömsesidigt älska och högakta hvar andra och sätta all sin förtrostan till Gud? Eller bör man hellre ensam framleva sitt lif än mot föräldrarnes vilja framför altaret räcka handen åt den man, som hjertat tillhör?

Breflåda.

Ed-h. Ganska nätt. Kanske finna vi plats för den lilla skissen, om vi få behålla den till våren, då den bäst lämpar sig.

Gumbö. Hjertligt tack och välkommen åter! Prenumerant. Tyvärr omöjligt. Praktiska svårigheter läde hinder i vägen.

Lo. Antages; men vi kunna ej honorera högre än efter vår vanliga beräkning, efter hvilken vi betala till och med våra mest fitiga och uppskattade medarbetarinnor.

G. F-m. Uppgif från hvilka förf. de poetiska bearbetaingarna äro verkställda. Red.

Innehållsförteckning:

Elisabeth Nyström; af J. N-g. (Med porträtt.) — När hösten kommer; dikt af Karl Åkermark. — Om sättet att läsa. — Tillkännagifvande. — När de unga sätta bo; af Adolf Hollander. — Iduns panoptikon; af Seevola. — En syförening; af -ina. — Från Anne-Marie till Lissie; flickunderingar öfver ett svenskt »Bon marché». — Hvem skulle först ge vika? — Teater och musik. — Skogsfrun; ber. för Idun af Aes. (Forts.)

Bostaden. — Tvätten. — Skafferiet. — Matlagning. — Efterrätter. — Inläggning. — Handarbeten. — Bakning. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor. — Breflåda.

Annonser.

Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Ingen annons införes under 1 kr.

LEDIGA PLATSER.

God plats

erhåller ett praktiskt och energiskt fruntimmer med vana vid och skicklighet uti böckers uppläggande, förande och afslutande, korrespondens och öfriga kontorsgöromål. Derjemte bör sökanden ega goda kunskaper i levande språk, särskildt tyska och engelska, men framför allt färdighet i svenska språkets behandling. Ingen, som ej eger nyssnämnda egenskaper, torde göra sig besvär. Svar med nödiga upplysningar och om möjligt med fotografi torde sändas till »Duglighet 75», adress Iduns Redaktion, Stockholm. [355]

För ett anspråklöst fruntimmer, ej för ungt, vant vid matlagning, bakning och sömnad, finnes plats ledig 1 nov. hos familj, boende å bruk i

närheten af Gefle. Svar med uppgift å lönepretentioner torde insändas till »A. K.», Gefle, poste restante. [449]

PLATSSÖKANDE.

En praktisk, 23 års flicka af god familj, mäktig tyska språket, med vänligt, uppmärksam sätt, söker pl., helst på landet. Kunnig i handarb. o. road af husliga göromål. Vidare upplysningar genom Th. Tjäders byrå, Sthlm. [452]

En anspråklös flicka önskar plats i fam. att gå frun till handa. På lön fästes intet afseende. Svar till Anna Johansson, Söderfors, Målerås. [473]

En folkskollärarynna önskar undervisa nybörjare i läsning efter ljudmetoden i elevens hem. Svar till »L.» å tidningskontoret, Stureg. 7. [448]

Plats önskas för en föräldralös flicka af tjenstemannafam. som sällsk. åt ett äldre frunt. att spela piano, läsa högt och delt. i det husl. Små lönepret. Af framst. fam. fås vid. rek. Svar t. »G. M.», Arboga, p. r. [475]

En ung flicka med vana att undervisa i vanliga skolämnen, språk och musik önskar plats såsom lärarinna i familj. Goda betyg o. rekommendationer. Svar till »Maria», Iduns byrå. [470]

En ung flicka önskar plats i någon familj att hjälpa till med alla inom hus förekommande göromål. Den sökande är van vid hushållsgörom., sömnad m. m. Svar torde godhetsfullt sändas under adr. »J. H.», Askersund, p. r. [472]

Lärarynna,

egande grundliga kunskaper och god undervisningsförmåga, önskar plats i bättre familj. Undervisning i språk, öfriga skolämnen, musik m. m. Utmärkt goda betyg finnas. Svar märkt »R. S. T.» torde sändas till S. Gumlii annonsbyrå, Stockholm. (G. 24187) [449]

Emot fritt vivre! Uti en bildad familj i stad eller vid bruk i de nordl. landsk. önskar en flicka af god familj plats för att vara frun till sällskap o. hjälp i husl. bestyr el. delt. i skrifn. Svar innan 15 okt. till »A. Y.», Mariestad, p. r. [438]

Emot fritt vivre! Uti ett bättre hem på landet önskar en ung flicka af god familj plats för att gå frun till handa i hvarjeh. husl. bestyr. Svar afvaktas till »I. L.», Trekantens, p. r. [448]

En ung flicka med godt föräldrahem, praktisk och kunnig i husliga göromål, söker plats i aktad och god familj. Lön begäres ej, men önskar endast få räknas som medlem af fam. Svar till »C. A.», Söderhamn, p. r. [446]

En praktisk och bildad flicka af god familj, med glatt o. jemt lynne samt van att handleda barn, söker plats som barnvårdarinna eller som sällskap för något äldre fruntimmer. Den sökande är kunnig i sömnad och andra inom hus förefallande göromål. Svar torde godhetsfullt inlemnas till »H. I.», Iduns byrå, Stockholm. [455]

En ung flicka önskar plats i ett trefligt hem för att mot fritt vivre vara frun behjelpig med alla inom ett hus förekommande göromål. Svar till »R. L.», Upsala, p. r. Svaren afhentas till den 12 okt. [439]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius
Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3.
Mag- och hudsjukdomar.
[158]

Doktor Carl Flensburg
14 Lilla Vattugatan 14.
Hvardagar 1/23-1/24. Helgdagar 10-11.
Behandlar företrädesvis *Barnsjukdomar*. [94]

Tandläkaren
Constance Elbe,
Humlegårdsgatan 8, 2 tr.
Rådfrågningstid 1-2. [120]

Med. Dr ERNST SALÉN,
Ögonläkare.
Bostad: Stora Vattugatan 2,
Mottagning: helgfria dagar kl.
1/2 10-1/2 12 f. m.

ROLAND MARTIN
Tandläkare
Vasagatan 10, Stockholm,
snedt emot Centralstationen. [243]

Sv. Panoptikon
Kungsträdgårdsgatan 18
öppet hvardagar och söndagar hela dagen från kl. 9 f. m. till 10 e. m. [359]

Panoraman

Rundmålningsbyggnaden
å Djurgården är öppen alla dagar från kl. half 10 f. m. intill mörkrets inbrott. [460]

I en tjenstemannafamilj, boende på landet i Vestergötland, kan en flicka, som vill deltaga uti och lära sig hushållsgöromål, blifva inackorderad. Eget rum erhålles. Pris pr år 250 kronor. Närmare upplysningar erhållas genom korrespondens med »A. W.», Wättaks poststation. (G. 24035) [450]

Bessällskap till London önskas af en ung flicka, som i denna månad reser dit för språkstudier. Närmare genom Th. Tjäders byrå, Stockholm. [453]

Är det värdt 25 öre?

Ja, dömen sjelfve. Nä, hvad får man då för 25 öre? Jo, 1:o) En fint illustrerad tidning en gång i veckan under ett helt kvartal. 2:o) Genast, med första oktobernumret af tidningen, **Sveriges Rikes Lag**, ny upplaga, ett häfte om 208 stora oktavsidor (ensamt värd minst 3 konor), samt 3:o) före detta års utgång ytterligare minst 3 à 4 häften af Lagboken. Den som har nog förstånd att inse, att detta är värdt minst tio gånger, hvad det kostar, kan genast erhålla det genom att med endast 25 öre (postarvode 20 öre) på närmaste postanstalt prenumerera för okt.-dec. på illustrerade tidningen VICTORIA, utgifven af J. O. Åberg. Detta låter otroligt, men det möjliggöres genom mängden af prenumeranter. Fråga någon af VICTORIAS nuvarande 42,000 prenumeranter, om vi uppfyllt våra gifna löften, och I skolen få ett enstämmigt Ja till svar. (G. 54068) [451]

I alla boklädor har utkommit på förlag af R. Blædel & Co., Stockholm, Hamngatan 38:

Nyaste Mästerskapssystemet.

Praktisk lärobok i engelska språket, med tillämpning af den af professor Ollendorff för mer än 40 år sedan grundade metod såsom den mest instruktiva och praktiska, helst emedan den vida snarare än någon annan befrämjar ett språks inhemtande, ej allenast för att läsa, utan äfven för att tala och skriva detsamma. Till tjänst för skolor och privatundervisning samt för sjelfstudium författad af

C. G. ZETTERQUIST.

Pris: bunden i klotband 3 kronor.

Nyckel till skriföfningarna är utgifven i särskildt kart. band till pris af 1 kr.

Kortfattad handledning i Geometriskt träsnideri eller s. k. Träsnideri i allmogestil

af **VILHELM OLDENBURG.**
Med 12 förklarande afbildningar, pris 50 öre.

ORNAMENTETS BOK.

En samling stilfulla ornament från alla konstperioder.

Med 85 planscher, de flesta i rikt färgtryck. Förklarande text af **H. Dolmetsch** i bearbetad översättning af **G. Upmark**, intendent vid Nationalmuseum. Arbetet utkommer i 20 häften om 4 å 5 planscher till ett pris af kr 1:25 pr häfte.

At lärare och lärjungar vid tekniska och konstindustriella läroanstalter, at dem som i hemmet egna sig at konstövningar, at konstvännen och läraren, som vill lära känna ornamentikens utvecklingsgång, at alla dessa m. fl. erbjuder **Ornamentets bok** med sina 85 planscher och mer än 1,000 afbildningar ett rikt urval af de vigtigaste ornamentala motiv från olika tider och inom olika stilarter.

[151]

Till täflan

med 9 års dotter önskas i god familj på landet en frisk flicka till inackordering. God vård och undervisning. Vidare meddelar fru M. Hedin, Löterna, Valdemarsvik, eller fru A. Hebbe, Vestansjö, Tenhult.

[474]

En ung flicka lemnar grundlig undervisning i pianospelning at såväl nybörjare som mer försigkomna elever. Pris 75 öre pr timme. Svar till »19 år» inlemnas å Iduns byrå.

[471]

Mölnlycke
Manufaktur-Aktie-Bolag,
Göteborg.

Tryckt Domestik,
äktä färger, moderna mönster,
Mollskinn & Krafttyg,
Bomulls-Korderoj,
Victoria Klädningstyg,
allt med tvinnad varp.

Bolagets tillverkningar,
belönade med

första priset

vid utställningen i Köpenhamn
1888,

finnas till salu i alla välsorterade väfnadsbutiker i Sverige.

[25]

För Husmödrar!
Prima sockersaltadt »**Gotlands**» **Fårkött,** utaf halfvild stam, att expedieras i oktober mot efterkraf. Familjer, som önska erhålla verkligt läckert hushållskött, torde med snaraste insända sina order till underteknad. Priset är: 1/4 ta om 25 kilo 17 kr. 1/2 » 47 » 30 » franko Stockholm.
Emil Krokstadt,
postadress: När, Gotland.

[376]

GUSTAF HOLMBLOM
KAPP-FABRIK
38 Vesterlånggatan 38
Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp.

[207]

Husmödrar!

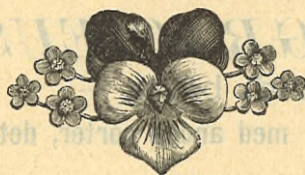
Kasten aldrig bort gammalt sticke-ylle! Underteknad emottager jemte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfning (för hand), schal- och filberedning. Hos mig spunnet s. k. trasgarn är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredningen af filter oöfverträffad.

Otto Elmgren,
Vesterlånggatan 66.

[293]

Damer! Sen hit!

Vill ni köpa något elegant och billigt, så köp af mina från utlandet nu inkomna **Viola-broscher!**

De ådraga sig stor uppmärksamhet. Pris endast 80 öre st., som torde insändas i frimärken till

John Fröberg, Finspong.
OBS! Vid partiköp hög rabatt.

[469]

Då man här och der ilandet börjat tillverka **Fällstolar** liknande vår **Nya Fällstol**, hvilken är tillverkad af fullmogen björk, gul eller brun, och hvars pris är 10 kr. fraktfritt mot jernvägsefterkraf vid uppgifven station, fästes uppmärksamheten på, att vår **Nya Fällstol** alltid är stämplad på de båda kortstyckena, som uppåra armstöden, med vår firma: **Hjalmar Peterson & Co., Karlstad**, samt att den regivrent, som ej blir nöjd med stolen, kan återsända den franko, då erlagd likvid genast återbetalas.

[477]

YLLE REGIMEN.
Bästa skydd mot köld och värme

äro:
Benger's
enda äkta
Normal-Underkläder.

Prisbelönta med 6 Guldmedaljer.
Illustrerad Katalog gratis.

Fabriks-Nederlag hos: **Gösta Vidinghoff,**
19 Drottninggatan, Stockholm.

Regenerateurn, Lundbergs riksbekanta Hårmedel,

för den finare damtoaletten, flottar ej! klipbar ej! skyddar mot mjäll och hårets affallande, finnes i Stockholm uti Fanny Gelins renommerade Parfymbutik, Malmortorgsgatan 5, vis å vis hotell Kung Karl, i Göteborg hos Fru Olivia Pihlström, Haglunds Hotell, i Malmö hos Herr Wöhleke samt i öfriga Sveriges städer hos Bok- och Pappershandlare.

(G. 13506)

[127]

Husmödrar!

Försöken **Th. Winborg & Cris** i Stockholm tillverkningar af

Concentrerad

Ättika

på flaskor för utspädning.

Senap,

blandad efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.

Beefsteaksauce.

Soja,

flere gånger prisbelönade och fullt jemförliga med de

bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr specerihandlare.

[95]

J. G. Hammars

Lampkök.

Stor värmeförmåga.

Brinna luktfritt.

Brilljant belysning.

Pris: enkla med en veke 4 å 6 kr., extra solida 8 kr., med två vekar 12 kr. och med tre vekar 18 kr.

Fullkomlig beläthenhet garanteras hvarje köpare.

J. G. HAMMAR,
30 Malmöskilnadsgratan

[226]

RAMLOSA

Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slags plantskole-artiklar är nu utkommen och tillsändes franko.

Helsingborg i sept. 1889.

N. P. JENSEN

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis at Iduns och Skandinavisk Modetidnings abonnenter och för uppdrag at andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkraf och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas.

[241]

HENRIC LABATT

Kongl. Hofleverantör

27 Drottninggatan 27

STOCKHOLM

nedra botten och 1 trappa upp

rekommenderar sitt storartade lager
till billigaste här på platsen kända priser.

Afdelning för Dam- och Barnhattar,

deri förekommer, särskildt att beakta,

Skolmössor för flickor från kr. 1:50 pr st.

Engelska Filthattar " " " 3:00 "

Dessutom får fästa uppmärksamhet på mitt lager, ovilkorligen

det största i Sverige,

af

Sidenband, Spetsar och Broderier,

de så kallade

SAVOIJARD-BRODERIERNA,

i styrka öfverträffande allt hittills i den vägen (finnas såväl bårder som mellanremsor),

och emottages beställning af

LINNE-DAM-UTSTYRSLAR

i finaste kvaliteter till billigaste priser, hvaribland förekommer en mängd

NYHETER FRÅN PARIS.

Snörlifvet LA GRACIEUSE

— allmänt erkänt bästa —

är fortfarande, efter många års konkurrens med andra sorter, det mest eftersökta

SNÖRLIF,

som expedieras, om uppgift af lifvidd i centimeter eller decimaltum uppgifves till

HENRIC LABATT

Kongl. Hofleverantör

27 Drottninggatan 27

STOCKHOLM

nedra botten och 1 trappa upp.

Allmän benämning:

LABATTS KONTOR.

IDUN

Upplaga:
10,500
exemplar.

Bäst
af alla
tidningar
för hemmet o.
dess intressen,
rikhaltigast,
mest omvexlan-
de och praktisk,
vaken och pris-
billig är

Verksamaste
Annonsorgan.
Annonserna illustreras.

damernas egen tidning

IDUN

På kort tid har hon vunnit en spridning, vida öfverstigande den, de flesta svenska tidningar ega, o. hennes popularitet är för hvarje dag i tillväxt. Hvad är det då hon gifver? I alla frågor, som beröra kvinnan och hemmet, ideelt som rent praktiskt, säger hon sitt ord. Barnens vård och uppfostran, förhållandet inom familjen, mellan hustru och man, husbondfolk och tjänare, det kvinnliga arbetets och yrkenas intressen, umgänges- och sällskapslif, hemnets ordnande och förskönande, praktisk hushållning, praktiska uppslag till utkomst och förvärf, helsovård, toalettrågor — se der några synpunkter i ett program, som Red. för hvarje dag sträfvär att utvidga. Men ej endast för de allvarliga och praktiska spörsmålen lemna Idun plats. Hon vill ock vara underhållande och lättläst. En omsorgsfullt redigerad följetongsafdelning, kortare berättelser o. skisser, kåserier och poem omvexla alltjemt med det öfriga innehållet. Utom dessa längre eller kortare uppsatser af växlande art inrymmes en särskild afdelning för praktiska råd och rön för hus och hem, der korta notiser i alla ämnen ingå. Flere hundra sådana meddelas årligen. Klädedräkten, Bostaden, Köket, Trädning, Strykning, Toarer, Matlagning, In-ten, Tjenarne, Husgering, Slöjd, Hvarjende rubriker från den-äro icke alla nämnda.

Intressant specialitet: Iduns kvinnliga porträttgalleri.

Detta omfattar konstnär biografier af samtida, alla områden, förnämligen någon gång intressanta merendels i hvar annat En afdelning för frågor och afgiftsfria för alla sigsynnerligen gouterad. ordnas hvarje år flere och praktiska ämnen, mior o. andra pris jemte En afdelning för fria framstående hufvudtill förfrågningar från

ligt utförda porträtt jemte framstående kvinnor på gast svenska, men ock utländska. Porträtt ingå nummer eller än oftare. För Iduns läsarinor anprisstäffingar i skönlitterära hvarvid en mängd pre- hederdiplom utdelas. läkareråd, redigerad af stadsläkare, står öppen Iduns ärade läsarinor.

De bästa kvinnliga och manliga pennor medarbeta

Bland de kvinnliga medarbetarinnor, åt hvilkas flitiga och högt uppburna bidrag vi kunna glädja oss, nämna vi fruarna Mathilda Langlet, Eva Vigström (Ave) och Elna Tenor; bland mängden af manliga pennor: Georg Nordenstam, Daniel Fallström, Birger Schöldström, Johan Nordling m. fl. Nya krafter förvärfvas upphörligt; tidningen utvidgas, i mån af den ärade kvinnopublikens understödande intresse, fortfarande så till omfang som rikhaltighet och omvexling, och Redaktionens oafslätliga bemödande går ut derpå att allt jemt bereda sina läsarinor utkommer med ett 8- till 12-sidigt nummer allt hvad den gifver, det ytterst låga tal. Af allt detta framgår, att ingen eller ogift, hög eller låg, bör under- alla vill den vara en pålitlig rådgifvare, den lilla utgiften är ju knappast nämn- försöken, och I skolen snart räkna Med en mun har den svenska pressen varmaste anbefalt den åt hvarje hem. finna en mera välkommen gifva än ett mereren derfor genast försöksvis på

Redaktör o. utgifvare:

FRITHIOF HELLBERG

ENDAST 1 kr. QVARTAL

ENDAST 4 kr. FÖR ÅR

4-knapps med 4-dubbelt broderi
å kr. 1: 75 paret.
Drottninggatan 27
nedre bottnen. [478]

Eiffel-Handskar

HENRIC LABATT.

KLÄDNINGSTYGER

Nyheter för höstsäsongen.

Nu inkommet
ett rikhaltigt lager
af
de modernaste

Klädningstyger

i siden, halvesiden och ylle
till lägsta priser.
Prover till landsorten expedieras.

43 VESTERLÅNGGATAN 43

F. W. CAMPANIUS

Törnröser,

kraftiga exemplar af sällsynt god beskaffenhet och i våra erkänt fina sorter, säljas till följande pris:

Buskar, pr 100 st. i 100 sorter efter vårt val, kr. 55,—
» 100 » » 25 d:o » 45,—
» 10 » » 10 d:o » 6,—
Högstammar, 10 » » 10 d:o » 17,50

Katalog med beskrifning tillsändes kostnadsfritt.

Lämpligaste planteringstiden är hösten och specielt senare hälften af oktober.

C. APPELTOFFT & C:i,
Halmstad.

Frö- & Växthandel. Roskolor. [466]

SUCHARD.

17 Guld- och Silfvermedaljer.

Suchard's Chocolat.

Erkänd utmärkt kvalitet.

Samtliga Suchard's Chocolader äro garanterade ren Cacao och socker utan tillsats.

Suchard's Praliner, Gianduja, Capsules, Noisettes, Nougatines och andra dessertchocolader rekommenderas.

Suchard's Cacaopulver,

Cacao Soluble, ett rent lösligt pulver i bleckburkar på $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo, är drygt, välsmakande och närande. Af Suchard's Cacaopulver får man 100 koppar på $\frac{1}{2}$ kilo. [21]

Fabriksmärke.

SUCHARD.

Mer än
10,000
sålda sedan
1882.

J. G. Hammars
sjelfmatande
svenska

Illuminations- Kaminer

Mångfaldiga intyg, deribland från flere läkare, styrka kaminernas förträfflighet.

Fullkomlig belägenhet garanteras.

rekommenderas för uppvärmande af större och mindre våningar, butiker, tumburer, förstugor etc.

Borde finnas i hvarje hem.

Första pris vid Landtbruksmötet i Stockholm 1886.

4 à 5 rum uppvärmas dag och natt till 18—20 grader för ung, 25 à 35 öre pr dygn.

Illustrerade prisKuranter gratis.

[479]

40 Drottninggatan 40

Utställning af

Svenska Stickmaskiner

af J. E. Eriksons Mek. Verkst.-Aktie-Bolags tillverkning, Stockholm.

Å dessa stickmaskiner kan tillverkas: gardiner, stramaljer, filter, pläder, täcken, öfverkast, dukar, mattor, möbeltyg, dam- och herrvästar, kalsonger, kjolar, tröjor, strumpor, damasker, vantar, mössor, öfverkläder, kappor, goss- och flickkläder, schalar, teaterkappor samt hundratals andra artiklar, som man af ylle eller bomull behöfver i hemmet.

Maskinerna tillverkas af bästa svenska materiel, äro enkla, lättskötta och eleganta samt taga, med bord, ej större plats än en vanlig familjesymaskin.

Köpare af stickmaskiner erhålla gratis den undervisning, som erfordras för de olika arbetenas förfärdigande.

Af förbättringarna vilja vi särskildt nämna systemet för plaggens fasonering, hvarigenom all räkning vid stickningen borttages.

Ett rikhaltigt lager af sådana artiklar, som tillverkats på dessa stickmaskiner, är ständigt till påseende i utställningslokalen. [136]

Agent för Stockholm och omnejd: handl. P. Persson, Drottninggatan 40.

ENGELSKA och SACHSISKA HEL- och HALFYLLE-

D. C. WENNERSTRÖMS

Manufaktur-Magasiner STOCKHOLM

45 Drottninggatan 45 80 Drottninggatan 80
hörnet af Klarabergsgatan. hörnet af Appelbergsgatan.

Ständigt lager af
Svarta äkta Lyoner-Sidentyger och
äkta Schalar. [162]

PARAPLYER och PARASOLLER.

Musikhandel.

Välsorteradt lager af in- och utländska Musikalier. Största lager af Godtköpsupplagor. Kataloger gratis.

Instrumenthandel.

Goda franska och tyska Sträng- och Blåsinstrumenter.

Stränghandel.

Äkta italienska Strängar till Violin, Altviol, Violoncell, Contrabas, Guitarr och Zittra.

Musiklånbibliotek,

(Grundadt 1830. Cirka 75,000 nummer.)

Vilkoren äro:

för 12 månader 10 kr., 6 månader 7 kr., 3 månader 5 kr., 1 månad 2 kr. med 1 häfte vid hvarje ombyte.

Ombyten kunna ske dagligen.

Abonnement i landsorten på fördelaktiga vilkor.

Alla i in- och utlandet utkommande populärare musiknyheter intagas i musiklånbiblioteket.

Gehrman & C:o,

f. d. Julius Bagges Musikhandel
16 STORKYRKOBRINKEN 16, Stockholm.

Allm. Telefon 26 66. [467]

Ett större parti kulörta och svarta

DAMSTRUMPOR

hellylle,

à kronor 1,35 pr par i

K. M. LUNDBERGS Bosättningsmagasin

N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7
STOCKHOLM. [86]

Sturegatan n:r 8. Telefon: 84 30.
Laavey & C:a, Cadiz. Äkta Spanska Viner i Stockholm.
Fersenska Terrassen. Kungsgatan n:r 7. Telefon: 54 50.
[47]